

Grote verschillen tussen Syrische statushouders

SCP, 16 mei 2019

Dit blijkt uit de publicatie *Opnieuw beginnen. Achtergronden van positieverschillen tussen Syrische statushouders. Er is onderzoek gedaan naar gezinshereniging en verhuisgedrag, intenties om in Nederland te blijven, psychische gezondheid, zorggebruik, diversiteit in participatie en sociaal-culturele posities van Syriërs in Nederland.*

- Er bestaan aanzienlijke sociaal-culturele verschillen binnen de Syrische groep. Een kwart is sterk op Nederland en Nederlandse contacten gericht en heeft betrekkelijk progressieve opvattingen. Ruim een derde richt zich vooral op de Syrische groep en onderschrijft vaker traditionele waarden.
- Veel Syriërs hebben gezinsleden laten overkomen naar Nederland, dit gebeurt relatief snel vergeleken met statushouders uit andere landen.
- Bij Syrische mannen die vaker van opvanglocatie zijn veranderd komt psychische ongezondheid vaker voor.
- Syrische statushouders komen weinig in contact met de geestelijke gezondheidszorg: slechts één op de acht (13%) die psychisch ongezond is, heeft contact (gehad) met een psycholoog of psychiater.
- Syriërs die progressievere waarden aanhangen en Syriërs die minder religieus zijn, zijn vaker van plan om in Nederland te blijven.
- De meeste Syrische statushouders zijn bezig met het leren van de Nederlandse taal, het combineren van meerdere vormen van participatie (zoals werk, taal en school) komt betrekkelijk weinig voor.

Dit zijn enkele conclusies uit de publicatie *Opnieuw beginnen. Achtergronden van positieverschillen tussen Syrische statushouders*. Deze studie wordt uitgebracht door het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) en is tot stand gekomen in samenwerking met het WODC, RIVM en CBS. Centraal staan Syriërs van 15 jaar en ouder die tussen 1 januari 2014 en 1 juli 2016 een verblijfsstatus hebben gekregen. Er is onderzoek gedaan naar gezinshereniging en verhuisgedrag, intenties om in Nederland te blijven, psychische gezondheid, zorggebruik, diversiteit in participatie en sociaal-culturele posities. Doel van dit rapport is om na te gaan welke factoren van invloed zijn op verschillen in integratie en leefsituatie van Syrische statushouders. De studie maakt vooral gebruik van surveygegevens onder 3.200 Syriërs (respons 81%) en is een vervolg op het rapport *Syriërs in Nederland* van juni 2018.

Sneller en vaker gezinshereniging, weinig verhuizingen

Van de hier onderzochte Syrische statushouders heeft in de periode tot 1 juni 2017 40% één of meerdere familieleden laten overkomen (tegenover 18% onder statushouders uit andere landen). Gezinshereniging onder Syriërs vindt, vergeleken met statushouders uit andere landen, relatief snel plaats (na het verkrijgen van de verblijfsvergunning duurt het gemiddeld 8 maanden voordat familieleden naar Nederland kwamen, tegenover 14 maanden voor Eritreeërs en 11 maanden voor statushouders uit andere landen zoals Somalië en Irak). Ook laten Syriërs meer familieleden overkomen uit het land van herkomst in vergelijking met andere statushouders. Er vinden nog maar weinig verhuizingen binnen Nederland plaats. Degenen die verhuizen, doen dat naar meer stedelijke gebieden.

Progressieve Syriërs willen vaker blijven

Iets meer dan de helft (55%) van de Syriërs geeft aan dat zij hun toekomst in Nederland zien. Deze personen geven aan dat ze over vijf jaar nog in Nederland willen wonen en niet terug willen naar Syrië. Zelfs als de situatie in Syrië dit wel zou toelaten. Syriërs die meer progressieve waarden aanhangen, die het maatschappelijk klimaat positiever beoordelen en Syriërs die minder religieus zijn,

zijn meer geneigd om in Nederland te blijven. Hoewel hoogopgeleiden over het algemeen progressievere waarden aanhangen dan lageropgeleiden, willen zij toch minder vaak in Nederland blijven. Dit is deels te verklaren doordat juist hogeropgeleiden het maatschappelijk klimaat in Nederland als negatiever beoordelen.

Negatieve ervaringen tijdens de vlucht schaden psychische gezondheid

Vier op de tien Syriërs zijn psychisch ongezond: ze zijn bijvoorbeeld vaak somber, 'down' of erg zenuwachtig en niet vaak kalm, rustig en gelukkig. Psychische ongezondheid komt voor in alle geledingen van de Syrische groep. Onder mensen met veel slechte ervaringen tijdens de vlucht, zoals afpersing/financieel bedrog, beroving, seksueel geweld, mishandeling, schipbreuk en kidnapping komt psychische ongezondheid meer voor dan bij degenen die dit niet meemaakten. Voor Syrische mannen hangt niet de duur in de opvang samen met de psychische gezondheid, maar wel het aantal verhuizingen tussen opvanglocaties. Het percentage met psychische ongezondheid is 34% bij de mannen die maximaal twee keer verhuisden en 43% bij degenen die meer dan vier keer verhuisden.

Weinig contact met psycholoog en psychiater

Relatief weinig Syriërs (8%) hebben contact (gehad) met een psychiater of psycholoog. Van de Syriërs die psychisch ongezond zijn geldt dit voor slechts 13%. Syrische statushouders die langer in Nederland zijn, lijken hun weg in het Nederlandse zorglandschap beter te vinden: zij maken meer gebruik van de zorgvoorzieningen. Weinig sociale contacten met autochtone Nederlanders, minder progressieve opvattingen en een geringe tevredenheid met de financiële situatie hangen samen met minder contact met de geestelijke gezondheidszorg.

Participatie: leren Nederlandse taal prioriteit

Het merendeel van de Syrische statushouders is bezig met het leren van de Nederlandse taal, nog maar weinigen hebben of zoeken naar werk. Ongeveer een kwart van de Syriërs volgt alleen een taalcursus, maar het komt regelmatig voor dat mensen een taalcursus met een andere participatievorm combineren. De combinatie van taal en vrijwilligerswerk komt het vaakst voor. Gemiddeld doet men twee activiteiten tegelijkertijd. Het beleidsstreven om het integratieproces op tempo te houden door vele participatievormen (zoals werk, taal en school) parallel plaats te laten vinden komt niet zo vaak voor.

Vier participatieprofielen

We onderzochten welke combinaties van participatie vaak voorkomen. Er zijn vier profielen te onderscheiden. Het profiel *actieve zoekers* (11%): ze zijn relatief vaak werkzoekend, actief in vrijwilligerswerk en/of een stage en leren ook nog volop de taal. Dit zijn vaker hogeropgeleiden en mannen. Het profiel *Leergierigen* (6%) is een overwegend jonge groep, zij kenmerken zich door een hoge participatie in het reguliere onderwijs en volgen vaak ook een taalcursus. De kans om werkzaam te zijn en/of een stage te doen is hier relatief hoog. In de grootste groep *taal* (66% van de Syrische statushouders) volgt iedereen een taalcursus, participatie op andere vlakken is relatief beperkt. Binnen de groep *voorzichtige start* (17%) doet niemand een taalcursus (meer) en worden er voorzichtige stappen gezet richting school en werk.

Aanzienlijke verschillen in sociaal-culturele positie

Syriërs lijken sociaal al behoorlijk te zijn aangehaakt: ze hebben veel sociale contacten met autochtone Nederlanders, een opmerkelijk groot deel voelt zich Nederlander en velen voelen zich thuis en zijn tevreden met hun leven hier. Wel zijn er onderling (al) verschillende sociaal-culturele posities zichtbaar, we onderscheiden drie sociaal-culturele typen. Omdat de onderlinge verschillen niet altijd sterk onderscheidend zijn, spreken we van 'gematigde' sociaal-culturele typen.

Type gematigde assimilatie

Ongeveer een kwart van de Syrische statushouders (24%) behoort tot het type gematigde assimilatie. Ondanks het korte verblijf in Nederland identificeren zij zich al redelijk sterk met Nederland en er is ook frequent contact met autochtone Nederlanders. Zij hebben relatief weinig contact met andere Syriërs en hun identificatie met Syrië is niet zo sterk. Zij hebben naar verhouding progressieve

opvattingen over de rollen van mannen en vrouwen, maar er is onder hen niet veel steun voor het homohuwelijk.

Type gematigde integratie

40% van de Syrische statushouders valt onder het type gematigde integratie. Zij onderhouden frequent contact met zowel Syriërs, autochtone Nederlanders als met andere migrantengroepen. Ze voelen zich sterk Syrisch, maar ook enigszins Nederlands. De houding ten opzichte van het homohuwelijk zijn in deze groep ook vrij conservatief maar over de rollen van mannen en vrouwen zijn de Syriërs in deze groep over het algemeen wat progressiever.

Type gematigde separatie

Iets meer dan een derde (36%) van de Syriërs valt onder het type gematigde separatie, zij onderhouden over het algemeen sterkere sociale en emotionele bindingen met de herkomstgroep en zijn naar verhouding conservatief wat betreft hun waardeoriëntatie. Meer negatieve ervaringen tijdens de vlucht, een kortere verblijfsduur in het AZC, het ontplooiën van activiteiten in het AZC, het spreken van de Nederlandse (en Engelse) taal en naar school gaan of werken in Nederland hangen samen met het gematigde assimilatie en/of integratie type. Psychische ongezondheid, ervaren uitsluiting en een sterkere religieuze beleving zien we vaker bij Syrische statushouders binnen dit gematigde separatie-groep.

Voor meer informatie over de publicatie:

Neem contact op met Emily Miltenburg via e.miltenburg@scp.nl of 06 1191 7569.

Voor interviewaanvragen of overige vragen neem contact op met Anouk de Wit via pers@scp.nl of 06 2733 9570.